

# Que entenem per violències<sup>1</sup>.

## a. Concepte de violència

La **violència** es defineix com aquella acció intencional que pot provocar o provoca dany físic, psicològic o sexual. La violència és una conducta apresada, a diferència de l'**agressivitat** que és caracteritzada per ser una conducta innata, que s'activa en l'ésser humà quan s'enfronta a un conflicte (lluita d'interessos intra o interpersonal) o a la necessitat de supervivència.

Es pot diferenciar entre la **violència reactiva**, aquella que surt com una explosió quan s'experimenta un nivell de tensió o de dificultat que supera la capacitat de la persona o del grup per a afrontar-ho d'altra manera i, la **violència instrumental**, aquella que utilitza la força i l'agressió per aconseguir uns objectius determinats.

En la primera, -violència reactiva-, es fa palès un dèficit en el processament de la informació social: hi ha una distorsió que fa interpretar les situacions ambigües com a hostils. En aquesta violència predomina l'emoció de còlera i l'agressor es fa més vulnerable a ser rebutjat pels companys i a convertir-se en víctima. Tanmateix és una violència que origina més violència al augmentar la crispació que la va provocar.

En la segona, -violència proactiva-, les persones que la utilitzen solen justificar-la donant-li aparença de legitimitat. Tenen un patró de personalitat agressiu i dominant, mostrant actituds positives cap a la violència. Solen ser persones socialment hàbils i capaces de manipular als demés utilitzant-los per a atacar a la persona escollida. Solen tenir mancances greus d'empatia. L'emoció dominant és el plaer o l'estimulació.

Des d'una perspectiva sistèmica, la violència sorgeix d'una interacció problemàtica entre l'individu i l'entorn que l'envolta. Segons aquesta perspectiva els individus estem inserits en una sèrie de sistemes en els que interactuem. Aquests són:

**Entorns immediats del subjecte, com el context familiar, i l'escolar** : Gran part de la violència sorgeix en el sistema familiar, on s'adquireixen els primers models, s'estructuren les primeres relacions socials i les primeres expectatives bàsiques d'allò que s'espera d'un mateix i dels altres. En alguns casos, els nois i noies que són exposats a la violència en la seva família, reproduïxen patrons quan interactuen amb l'entorn exterior. Desconeixen formes de relació que no siguin mitjançant la violència i així, les seves relacions acaben per deteriorar-se. D'una altra banda, l'escola és sovint un context que pot permetre

---

<sup>1</sup> Estret de "Joves i violència. Marc teòric." Viquer, P. i Bañuls, R. (Universitat de València)

l'aprenentatge de la violència. És fonamental doncs, desenvolupar habilitats que permetin afrontar les situacions d'estrès i els conflictes, tant a la família com a l'escola de forma positiva.

**Relacions que s'estableixen entre els diferents entorns immediats del subjecte, per exemple la relació entre la família i l'escola:** La carència o nul·litat d'una comunicació de qualitat entre família i l'escola, així com la falta de xarxes socials de suport davant de situacions que sobrepassen els recursos personals poden afavorir l'aparició de la violència i el seu aprenentatge. El subjecte i la seva família han d'establir relacions positives amb altres sistemes socials, per tal de desenvolupar la qualitat i la quantitat de les seves respostes socials per a resoldre problemes, millorar la seva autoestima, etc.

**Organització del medi en el que viu el subjecte: Sistema econòmic, polític, mitjans de comunicació:** El medi influeix en els subjectes d'una manera implícita, per la qual cosa, una exposició incontrolada i constant a la violència (per exemple als mitjans de comunicació: Telenotícies, pel·lícules) deriva en la seva normalització, en la assumpció de la mateixa com a una resposta d'interacció vàlida i efectiva. Per tot això s'ha de promoure la utilització controlada de les noves tecnologies, la selecció dels mitjans audiovisuals per tal d'afavorir el processament de la informació i aconseguir un major impacte emocional.

**Estructura social, cultural, creences i actituds de la societat:** A través de costums, creences i actituds socials que promouen la violència. És important desenvolupar canvis d'actituds i alternatives que permetin resoldre els conflictes de forma positiva, abolint estereotips desqualificadors, tot això involucrant, en aquesta lluita, a tota la societat i fent conscient de la presència de la violència al sistema mateix i a les institucions.

En definitiva per a prevenir la violència és necessari analitzar la interacció entre els individus i els contextos on es produeix la violència i actuar sobre tots ells.

## b. Tipus de violència

La violència es pot manifestar de diferents maneres i en diversos contextos. Segons el context on es dona podem parlar de: Violència en el treball, en les institucions, en les aules, en l'esport, en la família, en un grup social determinat, etc. Depenent de la manifestació de la violència podem parlar de: Violència de gènere, violència infantil, violència entre companys (bullying).

Es presenta a continuació una possible tipologia de violències **que afecten als joves**:

**Violència grupal**, violència exercida per un grup organitzat de persones cap a una o un grup de persones en un moment donat. Inclou les bandes, els grups urbans i els skins. Són grups moguts bàsicament per elements identitaris (ideologia política,...).

**Violència entre iguals i específicament el bullying**, comportament violent exercit per un/a o més joves cap a un altre jove o joves. És una situació d'assajament o intimidació entre iguals, mitjançant una violència prolongada, continua i intencionada, física i/o verbal, duta a terme per un individu concret o grup i dirigida cap a un individu que no es capaç de defensar-se davant la situació, transformant-se en víctima.

Pot manifestar-se de forma verbal, emocional, física i/o sexual. Els implicats són l'agressor, la víctima i els observadors.

**Violència de gènere**, es considera tot acte de violència que s'exerceix contra un jove o una jove per motius de gènere i que té com a resultat possible o real un dany físic, sexual, psicològic o emocional, ja sigui en la vida pública o privada, sol parlar-se de violència cap a la dona, els implicats són l'agressor i l'agredit.

**Delinqüència**, conducta resultant del fracàs de l'individu per adaptar-se a les demandes de la societat en la que viu. Fenomen social constituït pel conjunt de les infraccions contra les normes fonamentals de convivència, produïdes en un temps i lloc determinats.

Implicats: individu o individus que delinqueixen.

**Violència intrafamiliar**, situació d'abús de poder o maltractament físic o psíquic d'un membre de la família sobre un altre. Normalment es parla de la violència pares-mares>fills/filles i de la violència fill/filles>pares-mares.. Alguns condicionants que augmenten la probabilitat de que aparegui poden ser: Maltractament en la infància, edat i competència socioeconòmica dels pares i mares, escalada de violència, estrès i dificultats econòmiques i laborals, aïllament i absència de suport emocional,...

Manifestacions: control d'activitats, humiliacions, abandonament afectiu o manca de respecte a la pluralitat d'opinions a la llar, agressió física,....

**Violència en altres contextos socialitzadors**; la que es produeix com a resposta a les normes (autoritat) que es mostra amenaçant i per determinades causes, la població jove pot tendir a reaccionar de forma violenta. Inclou faltes de disciplina, reacció a l'autoritat i actes de vandalisme (trencament del mobiliari urbà...) dins dels diferents espais de socialització. També es pot produir violència de la institució cap a la població jove (esports, mitjans de comunicació,...).